

ЛУКАВА ПОДМЕТАЧИНА: Прослава католичког крунисања српског краља

Ових дана „наша“ средства информисања обавестише нас да држава Србија, тј. „наша“ власт и многобројне „наше“ друштвене организације почињу са припремама за обележавање осам векова од крунисања „првог“ српског краља Стефана Првовенчаног.

Вест је изазвала пажњу, изненађење, али и сумњу код свих оних који се баве данашњом друштвеном стварношћу у Србији. Запитали су се: откуд сад па то?

Наиме, од 05. октобра 2000. године па до дана данашњег у Србији су на власти људи просто опседнути, опчињени Западом, односно Европском унијом и нема тог захтева Брисела који они не би испунили само да што пре угурају земљу у ту међудржавну организацију. Када се на то дода и да њима и ЕУ наклоњена друштвена елита непрестано захтева да се изврши ревизија српске историје и на основу ње утиче на промену свести српског народа, која је по њима неодговарајућа најсветијим европским вредностима,

онда је сасвим разумљиво зашто је наведена вест изазвала пажњу знатижељних, као и њихово питање: откуд то да апсолутно прозападна власт у Србији жели да обележи, да прослави, неки датум из српске историје стар чак осамстотина година?

Да бисмо сазнали о чему се ту ради морамо да консултујемо стручну историјску литературу, да учинимо већи интелектуални напор читањем и анализирањем књига из наше историје.

За увод, почећемо са крајем владавине рашког Великог жупана Стефана Немање, оца Стефана Првовенчаног.

* * *

Стефан Немања (1114 – 1200), рашки Велики жупан, родоначелник свете српске владарске лозе Немањића, пошто је:

– ујединио српске земље;

– уредио државу и проширио је припајањем Метохије, Косова и Поморавља;

– уништио у земљи богумилску јерес и православље учинио државном религијом;

– први од дотадашњих српских владара сазидао црквене споменике веће уметничке вредности, као што су Црква Светог Николе и Црква Свете Богородице у Куршумлији, Бурђеви Ступови код Новог Пазара и Студеница;

- на Благовести 1195. године одрекао се престола у корист свог средњег сина Стефана.

Дакле, Немања је уочио Стефанове изузетне способности и квалитете и преко реда га поставио за свог наследника на српском трону.

Колико је Немања имао за то време невероватно широке видике најбоље потврђује податак да је он 1188. године упутио посланство чак у Нирнберг немачком цару Фридриху I Барбароси.

Свом најстаријем сину Вукану Немања је дао на управу Зету са Требињем, Хвосно и Топлицу, док му се најмлађи син Растко раније, 1191. или 1192. године већ био замонашио и добио ново име Сава.

И Немања се после своје абдикације замонашио у Расу, у Цркви Светог Петра и Павла, и добио је име Симеон. Иако у позним годинама живота, монах Симеон и даље је био веома активан. 1197. године отишао је на Атос и уз дозволу свог пријатеља, оца своје снахе Јевдокије, жене Стефанове, византијског цара Алексија, 1199. године сазидао је манастир Хиландар. У њему је и умро 13. фебруара 1200. године. Српска православна црква прогласила га је за светитеља.

Вукан се није мирио са очевом одлуком да трон препусти Стефану, млађем од себе, и одмах је радио на томе да свргне свог брата и да сам преузме власт. Пошто је тада прошло релативно мало времена од Велике шизме, од раскола у хришћанству на православље и католичанство 1054. године, **утицај католичанства, и то баш у оним**

српским земљама којима је он владао, а нарочито у Зети и јадранском приморју био је веома јак, те је Вукан помоћу њега покушао да се дочепа централне власти. Знајући да је то недовољно, прво је ступио у савез са одметнутим мађарским принцем Андријом, који је од свог брата отео Далмацију и Хрватску и одатле 1198. године нападао српски Хум. Када је римски папа Иноћентије III (1198 – 1216) проклео Андрију, Вукан се окренуо директно мађарском краљу Емерику.

Међутим, ни Стефан није био неактиван. Да би отклонио католички притисак са себе он се нарочитом молбом обратио римском папи да му пошаље краљевску круну. Због противљења мађарског краља папа није удовољио Стефаној молби.

Многи историчари у истом контексту гледају и на **Стефанов развод 1200/01. године од византијске принцезе Јевдокије.**

Али, све то, сви Стефанови напори да се ослободи католичког притиска били су узалудни. Мађари, у савезу са Вуканом, 1202. године нападају и освајају Србију. Стефан бежи из земље, а Вукан постаје Велики жупан, док Емерик добија титулу српског краља и области источно од Мораве.

Свако зло има и своје добро, те је тако и освајање српске земље источно од Мораве Мађаре врло брзо довело до сукоба са Бугарима. Већ следеће, 1203. године, Бугари су у рату победили Мађаре и Стефан се вратио на српски престо, док се Вукан повукао у Зету.

Само што се ослободио католичког притиска са запада и са севера на Стефана се сручио још већи католички притисак са југа.

Венеција и Крсташи под вођством деведесетогодишњег и слепог дужда Енрика Дандола, 13. априла 1204. године освајају Цариград и оснивају Латинско царство. Позвао их је византијски принц Алексије да би са власти срушио свог стрица и чак је Риму понудио црквену унију. Одмах по освајању града Крсташи за цариградског патријарха именују Млечанина, а у Светој Софији постављају 13 млетачких каноника.

Такође, Латинском царству најближи и најугроженији православни Бугари пристали су у јесен 1204. године да папин кардинал Лав посвети трновског архиепископа Василија за бугарског примаса и да сутрадан крунише тадашњег бугарског владара Калојована за краља Бугарске иако су још од 918. године бугарски владари носили титулу цара (Симеон).

Дакле, по освајању Цариграда од стране Крсташа и по оснивању Латинског царства 1204. године на читавом Балкану, био је веома јак, доминантан утицај католичанства усмерен пре свега против православља.

Стефан Немањић био је мудар владар и гледао је на сваки начин да спаси и Србију и себе. Његово деловање било је усмерено и ка спољној политици и ка јачању унутрашњег јединства у земљи.

Сцене посвећене последњим годинама живота Стефана Немање из јужне капеле спољашње припрате Студенице из око 1235. доста верно описују догађаје из последњих година XII века. На композицији Одлазак св. Симеона Немање на Свету Гору, само делимично очуваној, насликана су и његова два старија сина - Вукан и Стефан. Иако није настала за њихова живота, фреска верно описује ликове ова два српска владара.

На спољњем плану покушао је на сваки начин да ублажи католички притисак и католичку евидентну претњу. **Успео је што дипломатским путем, што другим најневероватнијим и најтајанственијим начинима, као и уз поприличну дозу среће, да спречи неколико пута припреман напад на Србију удружених снага Мађара, Латина и Бугара.**

У том циљу се и оженио Аном Дандолом, унуком већ споменутог млетачког дужда Енрика Дандола. По ранијим историчарима то се десило 1216/17. док по најновијим истраживањима изгледа да су се венчали 1207/08. године.

За јачање унутрашњег јединства у земљи велике заслуге припадају монаху Сави. Он доноси из Хиландара у Србију мртво очево тело и 19. фебруара 1208. године у Студеници Немања је поново сахрањен. Над мртвим очевим телом Сава мири своју браћу, Вукана и Стефана, чиме сплашњавају унутрашње трзавице и напетости у земљи. Смиривању ситуације допринело је и то што је недуго затим, исте године, Вукана наследио његов најстарији син Ђорђе.

Упркос свему, католички притисци на Стефана од Мађара, Латина, тј. Крсташа и Млетака, као и од пролатинске власти у Бугарској, постајали су све јачи.

Али, као што је то некада неко рекао, нико није толико бесмртан колико је смртан, те је тако и **изузетно моћни папа Иноћентије III, који је раније одбио Стефанову молбу да му додели круну, преминуо 1216. године и наследио га је папа Хонорије III.**

Стефан у томе види прилику за себе, те новом папи шаље молбу за доделу круне уз обећање да ће ширити католичанство у Србији и да ће признати његову врховну власт.

Папа Хонорије III услишује Стефанову молбу. Као новом папи, свакако му је требао неки успех, од њега остварена нова тековина римске столице, а вероватно је и увидео да је Стефанова Србија тврд орах, јер у више заједнички припреманих покушаја нису успели да је освоје Мађари, Латини и Бугари. Он 1217. године шаље посебног папског легата у Србију који доноси круну и њоме крунише Стефана за краља.

Дакле, папски легат је крунисао Стефана, а не неко високо православно свештено лице. А да зло буде још веће, Стефан је, као први крунисани владар Србије, пошто „круна“ значи „венчање“, венчање са Римом, прозван Првовенчани.

▲ 5 Istočni
Mediteran oko 1214.

- Vizantijsko carstvo pred IV krstaški rat 1202.
- Mletačka republika s posedima
- Latinsko carstvo
- krstaški posedi
- vizantijski posedi
- muslimanski posedi
- pravac IV krstaškog rata
- granica Svetog rimskog carstva

Наиме, историјска је чињеница да је много раније, још 1077. године папа Гргур VII доделио краљевску круну зетском, српском кнезу Михаилу, а чији је син Бодин владао и Рашком и Босном. У то време, непосредно после раскола, Гргур VII је делио краљевске круне само тако да би што више владара, држава и народа потпало под окриље Рима. Сем Михаилу, скори у исто време, круне је послао и владарима Хрватске и Пољске.

Много истинитије би било да је Стефан прозван Стефан из нужде венчани, а да се реч „прво“ уопште и не спомиње.

Иако је обећао то што је обећао, ипак је, поставши краљ, Стефанов углед веома порастао како код осталих хришћанских владара тако и у самој српској држави.

Са друге пак стране, папским крунисањем Стефан је признао врховну власт римског папе и постао је његов вазал.

Међутим, православље је већ ухватило дубоке корене у његовој држави. Стефановим венчањем са католичким Римом најогорченији је био његов млађи брат, монах Сава, највећи заступник православља и византијске културе у земљи. У знак протеста, а и да не би изазвао унутрашње сукобе у земљи, Сава је демонстративно напустио Србију и отишао на Свету гору.

Очигледно је да се само по себи намеће питање: зар треба обележавати и прослављати догађај због којег је Свети Сава из протеста напустио Србију? Сви они који га буду прослављали радиће директно против Светог Саве, а сама прослава биће антисветосавска и антиправославна.

Исте године када се Стефан крунисао за краља, католички утицај на Балкану нагло слаби. Епирци убијају „византијског“ латинског цара Петра Куртнејског, док мађарски краљ Андрија из Сплита одлази у Палестину у крсташки рат. Следеће године, после неуспеха у том рату, када се вратио у Мађарску, затекао је разједињену земљу у веома лошем стању. Следеће године, 1218. у Бугарској латински штићеник цар Борило губи власт када се у земљу вратио избегли Јован Арсен II потпомогнут руским трупама.

Због тако нагле и огромне промене ситуације на Балкану Стефан брзо „заборавља“ на обећања дата папи, развенчава се од Рима, окреће леђа Западу и у потпуности се окреће Истоку, односно православљу. Нормално, круну и титулу је задржао. Због свог окретања православљу врло лако се и помирио са својим братом, монахом Савом.

У то време православна црква у Србији налазила се под врховном влашћу охридског архиепископа, а који је био епирски поданик.

Стефан и Сава имали су јасан циљ да створе самосталну црквену организацију у земљи, тј. да се изборе за самосталност српске цркве. Са тим циљем Сава одлази у Никеју, у тадашње Никејско царство, код цара Теодора I Ластаракиса и код васељенског (цариградског) патријарха Манојла Сарантена Харитопула.

Када се интереси поклапају до договора се брзо и лако долази. Цар и патријарх су у српској молби видели одличну прилику не само да се смањи утицај Рима у Србији, већ да се смањи и утицај Етира као никејског конкурента за обнову Византије по протеривању Латина.

Тако је 1219. године дозволом византијског цара и васељенског патријарха створена самостална српска црква, Српска архиепископија, а за њеног првог архиепископа посвећен је сам Сава који, узгред буди речено, то није тражио. И не само да је створена српска архиепископија, већ је она проглашена аутокефалном, тј. дозвољено је да сами српски епископи бирају архиепископа. Поред тога, српски архиепископи добили су право да краљевском круном крунишу (венчавају) српске краљеве, те је већ следећег српског владара, Стефановог најстаријег сина Радослава, крунисао сам Сава Немањић. Рим им више није био неопходан. Развод са њиме био је тада и формалан. За седиште српске самосталне цркве био је одређен манастир Жича, чију градњу је Стефан „Првовенчани“ завршио 1210. године.

Дакле, Србија је за време браће Стефана и Саве Немањића стекла и државну и црквену самосталност, а православље је коначно постало државна религија.

Из нужде окренут Западу и венчан са Римом, Стефан се само после мање од две године у потпуности окренуо Истоку, православљу и за њега учинио бесмртна, епохална, стратешки најкрупнија дела.

Поред тога, свакако треба истаћи и то да се Стефан исказао и као писац написавши „Житије Светог Симеона“, капитално дело наше књижевности и наше културе уопште.

Пред своју смрт Стефан се замонашио и умро је 1228. године као монах Симон.

Ето, то је у најсажетијем шта се дешавало за време и непосредно пре и после крунисања Стефана Немањића папском круном за српског краља, још мало па пре 8 векова, односно 1217. године.

У манастиру Грачаница, око 1320. године, први пут у српском сликарству представљена је лоза Немањића, уствари генеалогско стабло ове породице. У подножју се налази Стефан Немања у владарској одори, од кога полази лоза која обухвата владаре, чланове владарске породице и архиепископе краљевског порекла. На овом детаљу су краљ Стефан Првовенчани и архиепископ Сава II, његов четврти син. У врху је краљ Милутин коме анђели доносе знаке краљевског достојанства. Над целом композицијом бди Исус Христ и благосиља династију Немањића.

* * *

Ако се све напред наведено зна онда је и сасвим разумљиво зашто данашња власт у Србији жели да обележи баш тај датум, баш ту годишњицу, од свих других значајних датума из српске историје. Покушавају да ураде нешто слично као што данас раде и са рехабилитацијом квислинга. Рехабилитујући њих покушавају они да рехабилитују и себе, и своје квислинштво.

Хоће да свечано обележе тренутак када се из преке нужде света православна лоза Немањића окренула ка Западу и венчала се са Римом, мада је тај брак суштински трајао нешто мање од две године.

Том свечаношћу данашња власт у Србији, желе да оправдају и своје окретање Западу, Риму и Бриселу. **Они су се окренули Западу док је сво православлје суштински, од кад постоји, окренуто Истоку. Наше цркве су окренуте ка истоку. Наша гробља су окренута ка истоку. Иконе наших светаца качимо на источне зидове својих кућа и станова, те док се пред њима молимо нашем Богу и ми сами смо окренути према истоку.** А наши данашњи властодршци, без обзира која је врста власти у питању, захтевају од нас да се лицем окренемо према Западу ка коме су нам већ скоро 1500 година окренута наша леђа.

Њихово окретање Западу свакако ће бити на штету нашег православлја. Први потез који морају да ураде да би Србија ушла у ЕУ, што се тиче наше теме, је да Српска православна црква укине Јулијански календар и да прихвати Грегоријански, швапски календар, што су морале да ураде и Грчка, Бугарска и Румунска православна црква, а што им је нанело неизмерне штете, па чак и расколе. Али, то је само почетак. О томе се мудро ћути. Крију то к'о змија ноге.

Данашњи српски властодршци доказаће да нисам у праву ако на исти начин буду прославили и 8 векова од 1219. године, тј. од стварања Српске аутокефалне архиепископије, односно од стварања српске самосталне православне цркве.

За даље годишњице, као што је, на пример, крунисање 1227. године Стефановог најстаријег сина Радослава од стране I српског архиепископа Саве Немањића и то српском, а не римском круном, надам се да неће имати прилике да организују обележавање, а ако, далеко било, буду и имали прилике, сигуран сам да неће хтети ни да је спомену.

А шта ће српски државни властодршци, прозападњаци и проунијати, јадни да ураде када се буду промениле околности? У случају Стефана „Првовенчаног“ то се врло брзо десило. Десиће се и данас. Пре или касније, али засигурно, а већ се и назире, и они ће да заузму своје место у историји српског православног народа тамо где га и заслужују: међу најсрамнијима.

Извор: Србин.инфо – Алекса Мијаиловић